

Sygn. akt IV KK 251/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)
SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)
SSN Dorota Rysińska

Protokolant Anna Kowal

w sprawie M. M.
w przedmiocie wyroku łącznego
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 27 lipca 2017 r.,
w trybie art. 535 § 5 k.p.k.
kasacji wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego
na korzyść skazanego
od prawomocnego wyroku łącznego Sądu Rejonowego w K.
z dnia 16 stycznia 2017 r., sygn. akt IV K (...)/16,

- 1. uchyła zaskarżony wyrok, w części dotyczącej rozstrzygnięć zawartych w jego pkt 1 oraz 2 i w tym zakresie sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania;**
- 2. wydatkami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

M. M. został skazany następującymi prawomocnymi wyrokami:

- I. Sądu Rejonowego w K. z dnia 24 maja 2006 r., sygn. akt XIV K (...)/06, za przestępstwo z art. 286 § 1 k.k., popełnione w dniu 2 grudnia 2005 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 2 lat próby oraz na mocy art. 33 § 1 i 2 k.k. na karę grzywny w wymiarze 30 stawek dziennych po 10 zł oraz orzeczono przepadek dowodów rzeczowych. Postanowieniem tego Sądu z dnia 9 grudnia 2011 r., sygn. XII Ko (...)/11 zarządzono wykonanie zastępczej kary 15 dni pozbawienia wolności w miejsce niewykonanej kary grzywny. Postanowieniem Sądu Okręgowego w G. o sygn. VII Kow (...)/12/el z dnia 18 grudnia 2012 r. udzielono zezwolenia na odbycie zastępczej kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, które zostało uchylone postanowieniem Sądu Okręgowego w K. o sygn. VII Kow (...)/13 z dnia 3 czerwca 2013 r.; zastępczą karę pozbawienia wolności skazany odbywał w okresie od 24 czerwca 2013 r. do 9 lipca 2013 r.;
- II. Sądu Rejonowego w K. z dnia 10 października 2006 r., sygn. XIV K (...)/06, za czyn z art. 286 § 1 k.k., popełniony w dniu 10 listopada 2005 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby 3 lat; zarządzoną do wykonania karę pozbawienia wolności skazany odbywał w okresie od 15 grudnia 2009 r. do 14 czerwca 2010 r. oraz od 10 listopada 2005 r. do 10 listopada 2005 r.; dnia 14 czerwca 2010 r. kara pozbawienia wolności została wykonana;
- III. Sądu Rejonowego w K. z dnia 27 września 2011 r., sygn. III K (...)/11, za czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w dniach 27 i 28 września 2010 r., na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności oraz na mocy art. 33 § 1 i 2 k.k. na karę grzywny w wymiarze 50 stawek dziennych po 10 zł; na podstawie art. 415 § 4 k.p.k. zasądzone odszkodowanie w kwocie 1.400 zł. Postanowieniem Sądu Okręgowego w G. o sygn. VII Kow (...)/12/el z dnia 18 grudnia 2012 r. udzielono zezwolenia na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego. Postanowieniem Sądu Okręgowego w K. o sygn. VII Kow (...)/13 z dnia 3 czerwca 2013 r. warunkowo zwolniono skazanego z odbycia reszty kary pozbawienia wolności wykonywanej w systemie dozoru elektronicznego, wyznaczając okres próby do 3 czerwca 2015 r. Postanowieniem Sądu Okręgowego

w K. z dnia 24 sierpnia 2015 r. odwołano warunkowe przedterminowe zwolnienie. Skazany odbywał częściowo karę w okresie od 24 sierpnia 2012 r. do 19 grudnia 2012 r. oraz od 6 lutego 2013 r. do 3 czerwca 2013 r.;

IV. Sądu Rejonowego w T. z dnia 23 stycznia 2012 r., sygn. VII K (...)/11, za czyn z art. 286 § 1 k.k., popełniony w dniu 26 września 2010 r., na karę 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby 5 lat, z ustanowieniem dozoru kuratora sądowego oraz z zobowiązaniem do naprawienia w całości wyrządzonej szkody. Postanowieniem Sądu Rejonowego w K. z dnia 15 stycznia 2016 r. zarządzono wykonanie warunkowo zawieszonej kary pozbawienia wolności;

V. Sądu Rejonowego w B. z dnia 15 czerwca 2012 r., sygn. II K (...)/14, za czyn z art. 284 § 3 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w dniu 15 lipca 2010 r., na karę grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych po 20 zł oraz za czyn z art. 270 § 1 k.k., popełniony w okresie od 4 sierpnia 2010 r. do 5 sierpnia 2010 r., na karę 100 stawek dziennych po 20 zł, z orzeczeniem kary łącznej grzywny w wymiarze 100 stawek dziennych po 20 zł i z zaliczeniem na jej poczet okresu tymczasowego aresztowania w sprawie od dnia 23 lutego 2012 r. do 6 marca 2012 r. oraz z orzeczeniem na podstawie art. 415 § 4 k.p.k. odszkodowania w kwocie 200 zł. Postanowieniem Sądu Rejonowego w B. z dnia 19 maja 2016 r. o sygn. II Ko 1133/16 zamieniono pozostałą do uiszczenia karę grzywny na zastępczą karę pozbawienia wolności i zarządzono jej wykonanie;

VI. Sądu Rejonowego w D. z dnia 11 lipca 2012 r., sygn. VII (...)/12, za czyn 278 § 1 k.k., popełniony w okresie od 14 stycznia 2011 r. do 24 stycznia 2011 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby 3 lat, z orzeczeniem obowiązku naprawienia w całości wyrządzonej szkody. Postanowieniem Sądu Rejonowego w D. z dnia 12 stycznia 2016 r., o sygn. VIII Ko (...)/15, zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności, które następnie uchylono na podstawie art. 15 § 1 k.k.w. w zw. z art. 75 § 4 k.k. na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w D. z dnia 10 maja 2016 r. o sygn. VIII Ko (...)/16;

VII. Sądu Rejonowego w K. z dnia 6 czerwca 2013 r., sygn. VIII K (...)/11, za czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w dniu 24 września 2010 r., na

karę 8 miesięcy pozbawienia wolności, z zasądzeniem na podstawie art. 415 § 4 k.p.k. odszkodowania w kwocie 200 zł. Postanowieniem Sądu Okręgowego w K. o sygn. VIII Kow (...)/13 z dnia 16 września 2013 r. udzielono zezwolenia na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego, którą skazany odbył w okresie od 18 września 2013 r. do 18 maja 2014 r.;

VIII. Sądu Rejonowego w K. z dnia 3 grudnia 2014 r., sygn. IV K (...)/13, za czyn z art. 286 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełniony w okresie od 15 maja 2012 r. do 16 maja 2012 r., na karę 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności, z zaliczeniem na jej poczet okresu zatrzymania w dniu 27 grudnia 2012 r. i z orzeczeniem na podstawie art. 46 § 1 k.k. obowiązku naprawienia szkody.

Sąd Rejonowy w K. wyrokiem łącznym z dnia 16 stycznia 2017 r., sygn. IV K (...)/16:

1. na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k. i art. 89 § 1a k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r. połączył kary pozbawienia wolności orzeczone prawomocnymi wyrokami opisanymi powyżej w pkt III, IV, VI i VII, tj. wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w K. z dnia 27 września 2011 r., sygn. akt III K (...)/11, wyrokiem zaocznym Sądu Rejonowego w T. z dnia 23 stycznia 2012 r., sygn. akt VII K (...)/11, wyrokiem Sądu Rejonowego w D. z dnia 11 lipca 2012 r., sygn. akt VII K (...)/12 oraz wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 6 czerwca 2013 r., sygn. akt VIII K (...)/11 i w ich miejsce wymierzył skazanemu karę łączną 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

2. na podstawie art. 63 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r. i art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej w pkt 1 wyroku kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył skazanemu okres rzeczywistego pozbawienia wolności:

- w sprawie o sygn. akt VII K (...)/11 od 21 marca 2016 r. do 16 stycznia 2017 r.,
- w sprawie o sygn. akt VIII K (...)/11 od 18 września 2013 r. do 18 maja r.,
- w sprawie o sygn. akt III K (...)/11 od 24 sierpnia 2012 r. do 19 grudnia 2012 r. oraz od 6 lutego 2013 r. do 3 czerwca 2013 r.:

3. na podstawie art. 576 § 1 k.p.k. orzekł, że w pozostałym zakresie rozstrzygnięcia w podlegających połączeniu wyrokach podlegają odrębnemu

wykonaniu;

4. na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w pozostałym zakresie;
5. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił skazanego w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych.

Wyrok nie został zaskarżony przez strony i uprawomocnił się w dniu 24 stycznia 2017 r.

Kasację na korzyść skazanego od wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 16 stycznia 2017 r., sygn. akt IV K (...)/16, w zakresie rozstrzygnięcia przyjętego w jego pkt 1 oraz 2 wniósł Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny. Zarzucił w niej rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 85 § 1 kk, w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r., polegające na objęciu wyrokiem łącznym kary pozbawienia wolności orzeczonej wobec M. M. wyrokiem Sądu Rejonowego w D. z dnia 11 lipca 2012 r., sygn. akt VII K (...)/12, mimo braku przesłanek określonych we wskazanym przepisie z uwagi na uprzednie zatarcie skazania. Skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 16 stycznia 2017 r., sygn. akt IV K (...)/16 w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w K. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna. Objęcie wyrokiem łącznym kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w D. wydanym w dniu 11 lipca 2012 r. w sprawie VII K (...)/12 było niedopuszczalne, gdyż to skazanie uległo zatarciu w dniu 19 stycznia 2016 r., w związku z treścią art. 76 § 1 kk. Wyrokiem tym bowiem orzeczono wobec skazanego karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby 3 lat. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 19 lipca 2012 r. Bezspornie Sąd Rejonowy w D. postanowieniem z dnia 12 stycznia 2016 r., VIII Ko (...)/15, zarządził wykonania wobec M. M. tej kary pozbawienia wolności, ale postanowienie to stało się wykonalne dopiero w dniu 19 lutego 2016 r., a zatem po upływie sześciu miesięcy od zakończenia okresu próby w ciągu którego zarządzenie wykonania kary było jeszcze, zgodnie z brzmieniem art. 75 § 4 kk., dopuszczalne. Stąd też następnie po stwierdzeniu tej zaszłości Sąd Rejonowy w D. postanowieniem z dnia 10 maja

2016 r., sygn. akt VIII Ko (...)/16 uchylił to swoje postanowienie z dnia 12 stycznia 2016 r. i w oparciu o przepis art. 15 § 1 k.k.w. w zw. z art. 75 § 4 k.k. umorzył postępowanie w przedmiocie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności. Oznacza to, że – stosownie do treści art. 76 § 1 k.k. – skazanie M. M. w omawianej sprawie z upływem dnia 19 stycznia 2016 r. uległo zatarciu z mocy prawa. Nastąpił wówczas stan takiej swoistej fikcji prawnej, która powoduje, że za niebyłe uważa się nie tylko skazanie, ale również samo popełnienie przestępstwa, co przesadza o braku warunków do orzeczenia kary łącznej określonych w art. 85 § 1 k.k., w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r. (por. m.in. wyrok sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2009 r., sygn. akt V KK 303/09, Lex nr 553740, czy wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2013 r., sygn. akt III KK 197/13, Lex nr 1335579).

Sąd Rejonowy w K. orzekając w dniu 16 stycznia 2017 r. nie dostrzegł tej zaszłości i zaskarżonym wyrokiem łącznym w pkt 1 połączył karę orzeczoną wobec skazanego w sprawie VII K (...)/12 za przestępstwo, które wprowadzie pozostawało w realnym zbiegu z innymi przestępstwami objętymi tym rozstrzygnięciem, ale w sytuacji, gdy ta orzeczona kara nie mogła być brana pod uwagę przy łączeniu kary, gdyż skazanie za to przestępstwo uległo z mocy prawa zatarciu.

Słusznie w kasacji podniósł Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny, iż uchybienie to – z racji stwierdzonego charakteru – nie tylko było rażące, ale i miało istotny wpływ na treść wydanego wyroku, gdyż doszło do orzeczenia kary łącznej w wymiarze wyższym o 4 miesiące, niż miałoby to miejsce w przypadku prawidłowego połączenia kar nawet przy zastosowaniu najmniej korzystnej dla skazanego zasady kumulacji. Zauważyć bowiem należy, iż orzeczono karę łączną 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, w sytuacji w której prawidłowe połączenie kar jednostkowych, które powinny stanowić przedmiot tej kary łącznej pozwalał na orzeczenie wobec skazanego kary łącznej pozbawienia wolności (i to przy zastosowaniu najmniej dla niego korzystnych reguł kumulacji) w wymiarze 3 lat i 2 miesięcy.

Na koniec niniejszych rozważań zauważyć należy, że Sąd Rejonowy w K. niezasadnie przywołał art. 89 § 1a kk w podstawie orzeczenia w pkt 1 wyroku łącznego. Przepis ten mógł mieć zastosowanie wyłącznie wówczas, gdy łączeniu

podlegają kary pozbawienia wolności orzeczone z warunkowym zawieszeniem ich wykonania. Uchybienie to nie miało jednak wpływu na treść wydanego orzeczenia.

Orzeczenie o wydatkach uzasadnia treść art. 638 k.p.k.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

r.g.